

Virus & Paragrafer

Jus i smittevernet

Janne Dahle-Melhus

Fylkeslege

Fylkesmannen i Rogaland

05.09.2019

Historisk tilbakeblikk

- Smittevernloven trådte i kraft i 1995
- Den avløste Sunnhetsloven av 1860, som var i kraft helt fram til 1994
- Smittevernloven er en moderne lov som balanserer hensynet til samfunnets interesser mot hensynet til enkeltmenneskets personlige integritet og krav på rettsvern
- Men, det er fortsatt ganske store hjemler til å gripe inn i enkeltmenneskers rettigheter

Smittevernloven

Lovens formål:

- Verne befolkningen mot smittsomme sykdommer
- Sikre at helsemyndighetene og andre myndigheter setter i verk nødvendige smitteverntiltak og samordner sin virksomhet
- Ivareta rettsikkerheten til den enkelte som blir omfattet av tiltak

Lovens bestemmelser om tjenester og tiltak gjelder for enhver som oppholder seg i Norge

Allmennfarlige smittsomme sykdommer

Smittevernloven gjelder for alle smittsomme sykdommer, men har særlig regler for noen diagnoser.

- Særlig smittsom

eller

- Opptrer hyppig

og

eller

- Har høy dødelighet

eller

Kan gi alvorlige og langvarige skader

- Vanligvis fører til langvarig behandling

Eller

- Kan få så stor utbredelse at sykdommen blir en vesentlig belastning for folkehelsen

Eller

- Utgjør en særlig belastning fordi det ikke finnes effektive forebyggende tiltak eller behandling

Allmennfarlige smittsomme sykdommer

<https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/veiledere/liste-over-allmennfarlige-smittsomme-sykdommer-2018.pdf>

Sykdom forårsaket av meticillinresistente gule stafylokokker

- Sykdom forårsaket av multiresistente pneumokokker
- Sykdom forårsaket av vancomycinresistente enterokokker

Hvorfor en slik liste?

Det har stor betydning om en sykdom defineres som en allmennfarlig smittsom sykdom

- Folketrygden dekker fult ut alle utgifter til legehjelp og legemidler knyttet til slike sykdommer
- Tvangstiltakene i smittevernloven kan brukes ved allmennfarlige smittsomme sykdommer
- Straffelovens bestemmelser om smitteoverføring og smittefare er også knyttet til allmennfarlige smittsomme sykdommer

Rettigheter og plikter

- En person som er smittet med en allmennfarlig smittsom sykdom har rett på *personlig* smittevernveiledning, dvs tilpasset informasjon om hva den smittede kan gjøre for å unngå å smitte andre. Den smittede har plikt til å ta i mot og følge veiledningen.

Taushetsplikt

- I utgangspunktet gjelder taushetsplikten, men smittevernloven åpner for visse unntak.
- Man skal så langt som mulig prøve å få samtykke fra pasienten til å informere andre om smitte, men i noen tilfeller kan opplysninger gis videre uavhengig av taushetsplikt.
- Det er kun lege som kan gi opplysninger videre til:
  - Helsepersonell som har ansvar for å følge opp at pasienten ikke smitter annet helsepersonell, andre pasienter og besøkende
  - Den som er i fare for å få overført allmennfarlig smittsom sykdom
  - Den som har vært i fare for å få overført allmennfarlig smittsom sykdom

Plikter for den smittede

- gi beskjed til lege og oppsøke lege for nødvendig undersøkelse ved mistanke om allmennfarlig smittsom sykdom
- å gi nødvendige opplysninger om hvem smitten kan være overført fra
- å gi nødvendige opplysninger dersom overføringen kan ha skjedd ved miljøsmitte, for eksempel drikkevann, matvarer eller dyr
- å opplyse hvem han eller hun selv kan ha overført smitte til
- å ta imot og følge den personlige smittevernveiledningen som legen gir
- å la seg isolere dersom det er nødvendig.

Tvangstiltak

- Tvungen legeundersøkelse – innleggelse til undersøkelse og kortvarig isolering (§ 5-2).
- Tvungen isolering i sykehus (§ 5-3)
- Smittevernemnda
  - 15 saker om 12 personer på 18 år (1995-2013)
  - 11 med tuberkulose, en med HIV

Forholdet til andre lover

- Smittevernloven har noen bestemmelser som «opphever» enkelte pasientrettigheter (samtykke, taushetsplikt mv)
- Men de aller fleste rettigheter ligger fast
- All behandling og pleie skal være forsvarlig

Bokstav-hysteri?

- VRE
- ESBL
- MRSA

Disse bakteriene gir ikke alvorlig sykdom hos friske.

Vi forsøker å unngå at de spres fordi de i sykehusmiljø kan gjøre immunosupprimerte alvorlig syke, samt gi alvorlige infeksjoner ved kirurgi

Resistente bakterier

- Mistenkt eller påvist bærerskap av resistente bakterier må aldri forsinke nødvendig helsehjelp
- I langtidsinstitusjoner er det særlig viktig at de tiltakene man har innført skal kunne gjennomføres av alt personale over lang tid, og at tiltakene ikke blir unødig belastende for den enkelte beboer.
- Det kan være vanskelig å gjennomføre enkelte anbefalte smitteverntiltak rundt sårbare beboere, f.eks. når personen har demens. Det anbefales at tiltakene tilpasses slik at de er gjennomførbare, selv om dette kan redusere effekten av tiltaket.
- Isolering er kun aktuelt når beboeren samtykker og er i stand til å samarbeide om smitteverntiltakene

Helsepersonell?

Beskytt pasientene
og deg selv mot
influensa

Ta influensavaksinen!

www.fhi.no/influensa